

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 października 2023 r.

Pozycja 264

POSTANOWIENIE

z dnia 29 czerwca 2023 r.

Sygn. akt Ts 117/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.B. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 115 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89 poz. 555, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza „podpisanie uzasadnienia wyroku sądu powszechnego po doręczeniu go stronom postępowania (...)”, z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 i art. 42 ust. 2, i art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 115 § 1 ustawy wskazanej w punkcie pierwszym „w zakresie pozbawienia oskarżonego możliwości zapoznania się z motywami rozstrzygnięcia sądu i podjęcia decyzji co do możliwości zaskarżenia orzeczenia w przypadku niepodpisania uzasadnienia wyroku przez sędziów wydających orzeczenie, a uzupełnienie tego braku dopiero po sporządzeniu środka zaskarżenia”, z art. 42 ust. 2 i 3 Konstytucji;
- 3) art. 115 § 1 ustawy wskazanej w punkcie pierwszym w zakresie, w jakim dopuszcza „niepodpisanie uzasadnienia wyroku przez sędziów orzekających w sprawie i uzupełnienie tego braku już po sporządzeniu środka zaskarżenia (...)”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji;
- 4) art. 115 § 1 ustawy wskazanej w punkcie pierwszym „w zakresie pozbawienia oskarżonego możliwości poznania motywów rozstrzygnięcia sądu powszechnego i sporządzenia środka zaskarżenia w sytuacji doręczenia oskarżonemu niepodpisanego przez skład orzekający uzasadnienia wyroku, wskutek czego ewentualny środek zaskarżenia mógłby być wnoszony wyłącznie w oparciu o projekt uzasadnienia”, z art. 42 ust. 3 Konstytucji;
- 5) art. 115 ustawy wskazanej w punkcie pierwszym w zakresie polegającym na „pozbawieniu skarżącego możliwości skutecznego zaskarżenia niekompletnego wyroku sądu, w którym uzasadnienie wyroku zostało konwalidowane na żądanie sądu wyższej instancji”, z art. 176 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 maja 2022 r. (data nadania) J.B. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującej sprawy.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z 20 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]) uznano skarżącego winnym tego, że w okresie od lutego do września 2002 r., wykorzystując pełnioną przez siebie funkcję prezesa zarządu i wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz mając faktyczny wpływ na zarządzanie inną spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, a także wykorzystując działalność gospodarczą prowadzoną w ramach innych faktycznych lub fikcyjnie prowadzonych firm, kierował założoną przez siebie zorganizowaną grupą przestępczą, mającą na celu popełnianie przestępstw ukierunkowanych na przejęcie należnych Skarbowi Państwa świadczeń publicznoprawnych w postaci podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego z tytułu produkcji i obrotu paliwami płynnymi. Skarżącego oraz inne wskazane w sentencji tego wyroku osoby uznano także winnymi tego, że w okresie co najmniej od lutego do grudnia 2002 r., w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, działali w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, założonej i kierowanej przez skarżącego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, według przyjętego i zaakceptowanego podziału ról i zadań przy realizacji poszczególnych przestępczych przedsięwzięć, czyniąc sobie z tego procederu stałe źródło dochodu, działając wspólnie i w porozumieniu z osobami wchodzącymi w skład tej grupy oraz innymi osobami, wykorzystując przy tym działalność gospodarczą ukierunkowaną na przestępcze przejęcie świadczeń publicznoprawnych w postaci podatku akcyzowego oraz podatku od towarów i usług należnych Skarbowi Państwa. I na tej podstawie wymierzono skarżącemu karę dwóch lat i sześciu miesięcy pozbawienia wolności oraz trzysta stawek dziennych grzywny w kwocie po sto złotych każda.

Od wskazanego wyroku skarżący wniósł apelację. Zarządzeniem przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w S. z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]), z uwagi na chorobę wskazanego w nim sędziego, wyznaczono do rozpoznania sprawy innego sędziego. Wyrokiem tego sądu z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt jw.) utrzymano w mocy orzeczenie sądu karnego pierwszej instancji.

Następnie skarżący i inni oskarżeni wnieśli kasacje do Sądu Najwyższego. Pismem przewodniczącego Wydziału V Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), Sąd Najwyższy Izba Karna Wydział V zwrócił Sądowi Apelacyjnemu w S. akta sprawy celem podpisania uzasadnienia wyroku z 23 stycznia 2020 r. „przez sędziów, którzy go wydali, zgodnie z art. 115 § 1 k.p.k.”. Pismem sędziego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w S. z 30 listopada 2020 r. zwrócono Sądowi Najwyższemu akta sprawy w wykonaniu wskazanych zaleceń. Postanowieniem Sądu Najwyższego z 30 marca 2022 r. (sygn. akt [...]), po rozpoznaniu sprawy na rozprawie, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej, oddalono kasacje jako oczywiście bezzasadne i orzeczono o kosztach postępowania.

2. Pismem z 5 lipca 2022 r. (doręczonym Trybunałowi 7 lipca 2022 r.) skarżący poinformował Trybunał o wydaniu przez Naczelny Sąd Administracyjny wyroku z 31 maja 2022 r. (sygn. akt [...]), którego uzasadnienie opiera się na przyjęciu takiej wykładni przepisów dotyczących doniosłości prawnej podpisania uchwały Rady Miasta przez jej przewodniczącego, która zdaniem skarżącego stanowi argument na poparcie zarzutów niekonstytucyjności kwestionowanego w skardze konstytucyjnej przepisu.

3. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 5 lipca 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 11 lipca 2022 r.) wezwano skarżącego do: 1) jednoznacznego wskazania jednego ostatecznego orzeczenia, w rozumieniu art. 79 Konstytucji, w związku z którym wniesiona została skarga konstytucyjna (wraz z czterema kopiami); 2) udokumentowania daty doręczenia orzeczenia wskazanego jako ostateczne zgodnie z punktem 1 niniejszego zarządzenia (doręczenia np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty, w której doręczone zostało to orzeczenie wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki) wraz z czterema kopiami; 3) poinformowania, czy od wskazanego – zgodnie z punktem 1 zarządzenia – ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia (wraz z czterema kopiami); 4) doręczenia odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem wyroku Sądu Okręgowego w S. z 20 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami; 5) doręczenia czytelnych odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem: a) zarządzenia Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w S. z 23 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]), b) pisma Sądu Najwyższego z 19 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), c) pisma Sądu Apelacyjnego w S. z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) oraz d) karty 43 220 akt sądowych – informacja o uzupełnieniu braków.

Pismem z 15 lipca 2022 r. (data nadania), uzupełnionym pismem z 18 lipca 2022 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do wskazanego zarządzenia.

4. Pismem z 9 września 2022 r. (data nadania), doręczonym Trybunałowi 15 września 2022 r. skarżący poinformował, iż z treści akt sprawy karnej wywiódł, że dwaj sędziowie Sądu Apelacyjnego w S., którzy podpisali się pod uzasadnieniem wyroku wydanego w sprawie, której skarga konstytucyjna dotyczy, przeszli w stan spoczynku z dniem 31 maja 2020 r., co zdaniem skarżącego stanowi kolejny argument na poparcie zarzutów niekonstytucyjności kwestionowanego w skardze konstytucyjnej przepisu.

5. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 12 września 2022 r. (doręczonym 16 września 2022 r.) wezwano skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) określenie, które wolności lub prawa skarżącego, wynikające ze wskazanych w skardze przepisów Konstytucji oraz w jaki sposób, zostały naruszone; 2) uzasadnienie niezgodności kwestionowanego w skardze przepisu z konstytucyjnymi wolnościami lub prawami skarżącego, wskazanymi w skardze jako wzorce kontroli.

Pismem z 27 września 2022 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do wskazanego zarządzenia.

6. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 27 kwietnia 2023 r. wezwano skarżącego do wyjaśnienia, czy złożone w jego imieniu pismo z 27 września 2022 r. zawierało wniosek o przywrócenie terminu, a jeśli tak, to przedstawienie jego uzasadnienia.

Pismem z 12 maja 2023 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego wniósł o potraktowanie pisma procesowego z 27 września 2022 r. jako wniosku o przywrócenie terminu z uwagi na swoją chorobę i związaną z nią niezdolność do pracy w okresie od 21 do 27 września 2022 r. Wniosek ten został oddalony postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z 29 czerwca 2023 r.

7. Kwestionowanemu w skardze art. 115 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89 poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) skarżący zarzucił, że stanowiąc podstawę postanowienia Sądu Najwyższego z 30 marca 2022 r. (sygn. akt [...]) doprowadził do naruszenia jego konstytucyjnych wolności lub praw przez:

a) naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego w zakresie, w jakim podpisanie uzasadnienia wyroku sądu powszechnego po doręczeniu go stronom postępowania, narusza zasady trwałości rozstrzygnięcia sądowego, określoności sprawy karnej, stabilności orzeczeń sądowych i zupełności orzeczenia sądowego (art. 2 oraz art. 45 ust. 1 [omyłkowo wskazany w skardze jako art. 45 § 1] i art. 42 ust. 2, i art. 176 ust. 1 Konstytucji),

b) pozbawienie oskarżonego możliwości zapoznania się z motywami rozstrzygnięcia sądu karnego i podjęcia decyzji co do możliwości jego zaskarżenia w przypadku nie podpisania uzasadnienia wyroku przez sędziów wydających orzeczenie i usunięcia tego braku dopiero po sporządzeniu środka zaskarżenia (art. 42 ust. 2 i 3 Konstytucji),

c) niepodpisanie uzasadnienia wyroku przez sędziów orzekających w sprawie i usunięcie tego braku po sporządzeniu środka zaskarżenia od tego orzeczenia, co doprowadziło do podważenia zasady sprawiedliwego rozpoznania sprawy i możliwości podjęcia pełnej obrony przez oskarżonego (art. 45 ust. 1 Konstytucji),

d) pozbawienie oskarżonego prawa do poznania motywów rozstrzygnięcia sądu powszechnego i sporządzenia środka zaskarżenia w sytuacji doręczenia oskarżonemu niepodpisanego przez skład orzekający uzasadnienia wyroku, wskutek czego ewentualny środek zaskarżenia mógłby być wnoszony wyłącznie w oparciu o projekt uzasadnienia (art. 42 ust. 3 Konstytucji),

e) pozbawienie oskarżonego prawa do zaskarżenia niekompletnego wyroku sądu, uzasadnienie którego zostało konwalidowane na żądanie sądu wyższej instancji (art. 176 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie jej braków nie jest możliwe, gdy braki te nie zostały usunięte w terminie albo gdy skarga jest oczywiście bezzasadna.

W myśl art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, jeżeli skarga konstytucyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w ustawie, a usunięcie braków jest możliwe, wyznaczony sędzia Trybunału wydaje zarządzenie, w którym wzywa do ich usunięcia w terminie 7 dni od dnia doręczenia zarządzenia. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 12 września 2022 r. wezwano skarżącego do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi konstytucyjnej, pod rygorem odmowy nadania skardze dalszego biegu. Zarządzenie zostało doręczone 16 września 2022 r. Termin usunięcia wskazanych braków minął więc 23 września 2022 r. Tymczasem pismo ustosunkowujące się do doręzonego zarządzenia nadano w placówce pocztowej dopiero 27 września 2022 r., a więc z przekroczeniem ustawowego terminu.

Okoliczność ta stanowi bezwzględną podstawę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 u.o.t.p.TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.